

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 16. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Код: П. К. О. Львів 504.000
«Валку Чеських Легіонів
Прага, «Діло»»
Рукописи не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно 15.00 «
піврічно 30.00 «
річно 60.00 «
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у ЧЕ.
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СІТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ «ДІЛО» В ОБЕМІ 10-15 АРКУШІВ ДРУКУ.

НИНІ

остання нагода купити
щасливий лос до
43-тої Льотеції в

ЄДИНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕКТУРІ
у Львові, вул. Сикстуська 38, партер, тел. 108-61. Чекове
конто ПКО Ч. 508.777. Замовлення з провінції відворотно.

НИНІ

Зміни в адміністрації Закарпатської України.

УРЯДОВА МОВА ЗАКАРПАТСЬКОЇ АУТОНОМНОЇ ДЕРЖАВИ.

Прем'єр Закарпаття доручив д-рові О.
Бескидові виконувати обов'язки гу-
бернатора.

Шефом краевого референта шкільниц-
тва заіменовано директора ужгород-
ської гімназії д-ра Судінчака, на місце
д-ра Хмеляка.

Мін. Пішак заявив, що покищо не бу-
де ніяких змін у судівництві.

Закарпатський уряд повідомив, що урядо-
вою мовою на Закарпатті буде українська мо-
ва; всі урядові акти будуть появлятися також
у російській мові.

„ПРОСВІТА“ ПІДТРИМУЄ УРЯД ЗАКАРПАТ-
СЬКОЇ УКРАЇНИ.

Ужгородська „Просвіта“ видала заклики до
своїх членів, щоб вони об'єдналися при ужго-
родському уряді та уладили у всьому краю свя-
ту незалежності.

Намагаються зоргохобити закарпатських українців проти Чехії та Словаччини.

На Закарпатській Україні появились ле-
ска в підписом „Української Революційної
Організації“, які накликають закарпатських у-
країнців до протичеського повстання.

Перша Українська Національна Центральна
Рада й Українська Національна Оборона закли-
кають усе українське населення Закарпатської
України не піддаватися ніяким того роду під-
жогам організацій, що виступають без поро-
чення з українським політичним проводом,
берети спокій і рівновагу та не дати себе
провокувати.

ЩЕ ОДИН МАДЯРСЬКИЙ МАНЕВР.

16. ч. м. уладили мадари у Гайду Дорге
звід амадиризованих закарпатських греко-ка-
толиків, який ухвалив революцію за приєднан-
ням Закарпаття до Мадярщини. У Будапешті
зорганізували мадярський „союз русинів“.

НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ НЕ ЗАМИКА-
ЮТЬ ЦЕРКОВ.

Кошицька радіовислання рішуче заперечує
погослоски з мадярських джерел, немовби на
Закарпатті замикали якінебудь церкви.

Нові невдатні спроби мадярської диверсії на Закарпатті.

З Ужгороду повідомляють, що в неді-
лю 9. ч. м. були нові спроби мадярської
диверсії.

Мадярські диверсанти перейшли під
проводом пачкарів кордон і розділи-
лися на три групи. Одну групу розби-
ли жандармерія в околиці Берегова.
Друга група висадилася в повітря міст
на річці Боржаві та вдерлася на заліз-
ничу станцію тієї самої назви, вбиваючи
при тому одного залізничника. І цю
групу жандармерія розбила. Є багато
ранених та кількох убитих. Частину
диверсантів удалося арештувати. ВСІ
ВОНІ Є МАДЯРСЬКИМИ ГРОМАДЯ-

НАМИ. ДИВЕРСАНТИ БУЛИ ОЗБРОЄ-
НІ У СКОРОСТРИЛИ, РУЧНІ ГАРМА-
ТИ ТА АВТОМАТИЧНІ ПІСТОЛИ НА
25 НАБОІВ.

ЩЕ ПРО РОЗГРОМ МАДЯРСЬКИХ ДИВЕР-
САНТІВ НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Агенція Аваєа подає деякі подробиці про
ліквідацію мадярської терористичної ватаги:
У п'ятницю чехо-словацька жандармерія окру-
жила і взяла в полон 304 озброєних мадяр-
ських терористів, у дісі біля Саяники (на північ-
ний захід від Севлюша). Більша частина їх —
це інтелігенти, члени різних мадярських ор-
ганізацій расистичної ідеології.

Мадярщина дістане лиш землі заселені мадярами.

Німеччина й Італія відкинули мадярські претенсії до Закарпатської України.
Італійський голос.

„Інформаціонне Дипломатика“ стверджує,
що мадярську мобілізацію спричинило стрі-
чення демобілізації чеської армії.

У Римі відомі, що переговори між Бу-
харином і Прагою почнуться вже в найближ-
чому тижні та дадуть корисний вислід, агілю зі
співпраці конференції в Мінхені. Мадярщина
виступає, заселені в більшості мадярами.
Ситуація на спірних теренах відбудеться
спокійно, лиш меншість дістануть право само-

В чесько-мадярській справі нема хочби най-
меншої різниці думок між двома великодерж-
авами — партнерами осі Рим-Берлін.

ЦЬОГО ТИЖНЯ ЗНОВУ ПІЧНУТЬСЯ ПЕРЕ-
ГОВОРИ МІЖ СЛОВАЧЧИНОЮ І МАДЯР-
ЩИНОЮ.

У прасяких поінформованих колах споді-
ються, що ще цього тижня почнуться нові пе-
реговори між Прагою та Будапештом. Запо-
чаткував би їх безпосередній неофіційний кон-
такт між мін. Хваліковським і мін. Канією.

Під прапором Батьківщини.

Львів, 18. жовтня 1938.

Від тижнів живемо під вражінням вісток із
Закарпаття. Воскрешують вони спомини рідного
минулого, кажуть переводити аналогії (хоч-
би навіть — не завжди вірні), анімують і хвилю-
ють, проймають радістю або смутком, залежно
від зміниливих подій та зміниливих вісток. Роз-
падається держава, з якої існуванням зв'язаний
кусень української історії. У міжнародній ме-
тушні — виринула і справа частини української
етнічної території. Один із її сусідів зголосив
до неї претенсії, рахуючи головно на розтік,
що панувала в отому Закарпатті, на повне його
внутрішнє розпорощення. Аж ось добрі сини
тієї вітки народу в той історичний для них час
об'єдналися під одним прапором: під прапором
Батьківщини.

„Salus rei publicae — suprema lex!“ Ось
гасло. Решту доказує зов крові, підсвідоме,
атавістичне почуття кровного заляку, гін само-
збереження в єдиній загрозеній расі. В кого
ще не зазмер на віки здоровий гаузд, той по-
винен розуміти цю велику лекцію історії. Пови-
нен освідомити собі, що автохтони українських
земель без огляду на свій світогляд і власне на-
ціонально-політичне самоозначення як дорого-
каз і найвищу ціль своїх змагань завжди і всю-
ди вважають бути незалежними від якихнебудь
чужих чинників та не поминати лінійко нагоди,
щоб солідарно і жертвенно виступати за при-
цип „ніщо про нас без нас“. Даліше вчать нас
оці історичні події, що яканебудь далекоюжна,
рішальна про життя і буття народу акція є вза-
галі можлива виключно тільки під умовою кон-
солідації і єднання усіх сил народу, під умовою
припинення внутрішньої гризні. Без того всякі
почини не тільки не будуть успішні, але взагалі
не є можливі, без того взагалі неможлива ніяка
всенародна збірна акція для добра рідного
краю. Бо чи можлива наприклад булаб сьогодні
на Закарпатті боротьба за автономію чи повну
незалежність, колиб замість співпраці всіх гро-
мадянських кол розпалилася боротьба за павзу
території, і колиб кожний з тамошніх двох табо-
рів проголосив, що тільки він репрезентує той
край і тільки йому належить в новій державі по-
жнота прав та влади? Чи в такому випадку ввесь
світ, усі рішальні у світі чинники і сили не пе-
рейдуть відразу, без мериторичного розгля-
ду, до денного порядку над домаганнями наро-
ду, який не дозрів ще навіть до свідомости ва-
ги своєї фізичної екзистенції. Отже на цьому
прикладі бачимо, що ніяка засадничка акція, у
великому міжнародньому масштабі, ніяка роз-
в'язка проблеми безпеки політичних прав у-
країнському народові не повинна йти без кон-
солідації і скоординування змагань обох сво-
єрідних наших національно-політичних течій.
Ясна річ, що закарпатські відносини не мають
повної аналогії у відносинах Галичини. Всеж-
деку науку можна витягнути з закарпатської
консолідації і для наших актуальних галицьких
питань.

Свідомість цього стану й особистої відпо-
відальности за хід справ перед цілим народом
та історією була у наших закарпатських братів
така велика, що навіть такі діячі, котрих по-

детаїлість на чужі впливи була донедавна загальною відомою, не посміли виступити в ролі критиків і розбивачів національної єдності. Це помилки загнали собі ті польські козаки, які за любови ставлять не так вже на москвофілів, як табор чак напярмко, як разіше на ті елементи апоміж москвофілів, що їх вважано найбільш адморалізованими і ласни на „особи“ в усіх видах та з якогонебудь джерела. Тепер пора усім зрозуміти, що нема в нашому народі такого потенціалу, котрий, нахтуючи тоном самообереження, виступив би себе проти загальної народної стихії. Сьогодні, як і в 1918 р., пасивними або ворожими вснароднім змаганням полишилися тільки ті, що відійшли зовсім від народу, що полишилися поза рямцями його національно-політичної спільноти і поза скобками громадянського життя, ті, котрих питомай тягар у громадянському активі рівняється з нулем.

Факт, що у першому закарпатському уряді український священник насів поруч із українським соціалістом — свідчить про високий патріотизм усіх українських національних груп на Закарпатті, бо вони йдуть одним фронтом та загально-національні інтереси ставлять вище, ніж індивідуальний чи груповий суспільний або віросповідний світогляд. Знову факт, що тамошній український зорганізований національно-політичний табір пішов на загоду і компроміс в тамошнім зорганізованому московським табором свідчить про терито-

різний патріотизм обох тих таборів. Оба вони не виреклись своїх ідеалів і суперництва між ними буде йти далі. Ми, гаїшські українці, так само як українці закарпатські, не маємо сумніву, що в отому суперництві, при свободі культурного розвитку має переможти українська національна течія. Це просто питання процесу національного відродження політично й культурно відсталого вітку народу, це питання поступу приспаної національної думки. Але факт, що цей процес ще не завершений на 100 відсотків, не значить, щоб поклянятися засадам нетолеранції, нетерпимості й ексклюзивності супроти всіх тих, які саме належать ще до табору, який мусить ще перейти свій шлях до світа.

З гіддю дивимося на тих типів із табору галицьких москвофілів, які в ті самі дні, коли на Закарпатті прибуло об'єднання під прапором Батьківщини і коли вся українська національна преса у Львові під враженнями тих подій припинила атаки на наших москвофілів, випускають далі свої „ревелюції“ про українські установи й організації, випускають далі фальші й брехні, негідно підхоплювані бруківною шовіністичною польською пресою. Які це маленькі й мізерні людиці на тлі подій, які діються тепер і які ще придуть. Для таких людей нема об'єднуючого прапору Батьківщини, — ате є він для всіх, хто дорожить не то своєю ідеєю, а просто — рідною територією та рідним етносом.

Як багато було зусиль Covitix викликати війну в Європі на тлі подій в Іспанії, як багато викликали вони заходів для цього по англо-американським каналам.

І ось на міжнародній арені повстає так званий судейський інцидент. Ніби перспективи для Covitix країні, рожевіли.

Ідуть усі зусилля, щоб викликати відому цікаво, наприклад, спілкувати за змістом статей з цього приводу в "Ізвестіях" та "Правді", цікаво, бо ці газети дуже очікує читачі у Празі, в Чехії, і то не тому, що там так цікавилися комуністичними проблемами, а тому, щоб пізнати настрої своєї соціалістичної Радянської України.

Зміст цих статей за останніх часів майже ідентичний: лайка на адресу "агресора", лаянка на адресу Англії та Франції, хіби вони "продають" Чехію і вихвалення самої Чехії. Півніська, П. оборонно-спроможности, моваля і Німеччині нелегко буде побити Чехію. А може пощастить спровокувати Чехію до збройного опору, ну, а тоді війна, зрозуміло, не зашиться локальною.

Але найцікавіше те, що в цих численних статтях ніодного натяку на роль, яку грають Світи підчас можливої війни

Правда, ніде ні слова нема, ніби Совіт
можуть не виконати обов'язків, що на них по-
кладає їхній пакт з Чехословаччиною, отже
чи можуть себе вплинувати в цьому.

А нарешті, щоб зробити ще більший вплив і на чехів, і на тих, на жаль, численних осіб, що вбачають у Світах і прихильників марксизму, прихильників дотримання міжнародних зобов'язань у Женеві, демонстративно з демократичною промовою виступає „Максім Максимович“.

За останніх часів багато було чуток про неласку Кремля для нього через його незадоволення в Женеві і про ніби цілковитий загибель його кар'єри.

Здається нам, що тут є чимало несподіваних зумінь.

Поперше не Литвінов робить у Світані закордонну політику, він є скоріше закордонним агентом, якого замінити і трудно та й неперспективно. У Москві закордонну політику веде голова закордонної комісії Верховної Ради СРСР Жданов, це справжнє італієць і Сталинського гнізда, що цілком підпадає Сталіну як секретар ЦК всесоюдної комуністичної партії. Звичайно, так би мовити, як факієм, посуди, всі справи вирішує політбюро зі Сталіном на чолі.

А подруге, неваже може хто думати інакше. Літвінова покладено завдання обслуговувати Націю. Навпаки. У Світах мабуть ще до пам'ятають становище Ліги Націй за часів її згоди. На нашу думку, СРСР ввійде до Ліги Націй, щоб із середини вислати її повітря. Отже навряд чи існують з цього приводу підстави бути незадоволеним з цього.

Так ось Українці, поплакавши над долею Чехії, яку, мовляв, примусили піддатися і медські умовини і тим самим відмовитися і пактів допомоги з Францією і СРСР, мовляв що без огляду на це СРСР готовий виплатити свої попередні, ніби вже переплати тепер об'язки, супроти Чехії, правда, з маленьким уривком, а саме, коли це зробить і Франція.

А може справді Совіти хочуть допомогти Чехії і роблять це за тих або інших умовин?

Маємо щодо цього сумніви і тому
чому.

Якщо у Словії був би хоч якийсь шанс на чотири війни в обороні Чехії, безумовно, вони би вже почалась підготовка до цього наступу. Підготовка цілком специфічна.

Варт пригадати наприклад Кітано: не тільки військових подій в Іспанії або в Китаї, але й майже віднодні фабрики чи колегіуму, де він грав у гольф, і збірні "трудящих" на високогірній гальній зборні "трудящих" не високі, але в своєму співчутті республіканській Іспанії і китайському народові і свого обурення з приводу нападу "фашистського агресора".

А тепер? Ніде нема й мови про державу, що її мусять обороняти ССРР. Всього того, всім відомі почуття солітів до своїх німців, про це багато пишуть, говорять, але що на нашу думку найголючніше, ніде нема й мови про те, щоб вивести німців з країни, щоб вивести цього на загалний збір.

Нам здається, що це споків
тім неми наміру брати участь в війні
було війні в недалекому майбутньому. У війні

28. пересія Румунія загрозила до Німеччини і щоб вони від себе звернулися до Німеччини. Чи до Чехії і пропозицією не починати війни. Не до того чи зробили це Совіти, але Польща вважала зараз в Америці, що Совіти вважали своїм способом перешкодити війні.

скликати міжнародну конференцію, в якій вони готові взяти найдіяльнішу участь. Це було тоді, коли вже стало відомо про вислід з'їзду в Мінхені. Отже останній надій буває, може Рузвельт сприятиме скликанню якоїсь конференції з участю ССРСР, а їхній представник уже зумів би використати свою присутність так, щоб не дійшло до порозуміння.

Зрозуміло і ця відповідь Потьомкіна завідала в повітрі. Треба думати, що Совіти не

вважають себе ще за остаточно переможених, отже вживають усіх засобів, щоб якось розбити порозуміння якщо таке сталося бн у Мінхені. В першу чергу зрозуміло, будуть вони продовжувати підбурювати Прагу.

Але не можуть вони не розуміти, що порозуміння в Мінхені (якщо таке сталося) це перший крок до відраження пакту чотирьох, цього „мемента мори“ для Совітів.

Гл. Л.

М. В. НАЗАРОВСЬКОГО
художник
СКОМУ ВОЛОСІСІ
ДАВНІЙ КОЛІР

Осінні новини
у великому виборі та
Мілянівські шовки

ПОРУЧАЄ
ЛЕЩКІВ

Львів, ул. Коперника 2.
Тел. 258-88.

Карпатська Україна в числах.

3. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Сільське господарство Карпатської України обумовлене тим, що частина краю — це гори, які від управу рілля мало надаються, зате там розкина годівля худоби та овець. Знову ж друга частина, доли, дають дуже добру основу для правильного розвитку хліборобства. Поділ використаної площі під різні роди культур ось-який (1936):

Рід культури	гектарів	%
Орна рілля	238.676	18,9
Сіножати	145.457	11,4
Сади й городи	7.488	0,6
Виниці	4.520	0,3
Пасовиська і полон.	171.497	13,6
Копилярська лоза	1.653	0,2
Лісові ґрунти	589.00	46,8
Води і стави	10.876	0,8
Інші вжитки	59.225	4,7
Невжитки	33.308	2,7
Разом	1.261.700	100,0

Отже орна рілля, сіножати, сади, городи, виниці та пасовиська й полонини, себто ті площини, що безпосередньо служать сільському господарству, займають 45%; всі інші ґрунти, що від лісу, водою та нежитками, займають 55% простору. Замітне, що нежитків є тільки 2,7%, коли нпр. на галицько-волинських землях є їх 11%.

Вже з цього розподілу вжитків видно, що сільськогосподарська площа розмірно мала, бо творить 1/5 частину, а в сіножатах та пасовиськах 2/5 цього простору. У порівнянні з галицько-волинськими землями кількість її тут менше втричі, бо у нас вона займає сама 2/5 простору, а до того доходить ще поверх 1/5 сіножатей і пасовиськ. Отже вже через це Карпатська Україна мусить у будочому йти до того, щоб збільшити площу хліборобських рослин, або — що доцільніше — збільшити урожай з тої площини, яка вже вжита під ці рослини.

Збір і засівна площа головних сільськогосподарських рослин (1936) такі:

Площини у га	збір у соти	збір соти
Пшениця	36.375	560.362
Жито	28.608	371.658
Ячмінь	3.212	34.142
Овес	27.945	295.711
Картоплі	45.361	4.909.765
Цукр. буряк	77	9.910

З цього видно, що головною позицією у сільському господарстві Карпатської України є картоплі та пшениця і щойно у дальшому жити їм. Для цікавості подаємо, що на галицько-волинських землях по картоплі йде жито, а щойно потім пшениця та ячмінь. Тут мусимо підкреслити, що збір поодиноких родів хліба в Карпатській Україні цілком не менший, як у інших краях. Для порівняння подаємо дані з деяких інших країв:

Збір у соти	пшениця	жито	ячмінь	овес
Сад.-волин. землі	10,7	9,7	10,4	9,8
Польща	11,9	11,4	12,1	11,6
Мадярищина	13,2	10,7	14,0	11,0
Чехословаччина	16,5	15,4	17,2	16,1
Румунія	8,4	7,5	7,3	7,7

З цього видно, що збір пшениці і жита з гектара в Карпатській Україні перевищує збір тих самих продуктів у сусідів за винятком Чехословаччини. Щодо ячменю, то поза Чехословаччиною перевищує Карпатську Україну тільки надзвичайно родюча Мадярищина; збори вівса держаться нарівні з іншими країнами. Це безсумнівний доказ, що хліборобська культура Карпатської України напевно не нижча, а супроти меншої урожайності землі певно і більша від хліб. культури сусідів. У цьому напрямку Карпатська Україна зможе ще чимало зробити, бо досі ніхто так дуже не журився за піднесення сільськохліборобської продукції, а були охочі доставляти туди за дорогі гроші продукти з інших земель.

Тут треба замітити, що є ще ділянки, які в Карпатській Україні можна буде з користю розвинути та які були досі у занедбанні. Це нпр. uprawa цукрового буряка, що є ледви в початках, та uprawa інших промислових культур; їх нема там тому, бо вони були ласим імпортовим продуктом сусідів.

Дальшою ділянкою продукції сільського господарства Карпатської України є садівництво, що розвинулося досить поважно і дає вже чималі прибутки закарпатським селянам. Правда, сади не всюди ще відповідають тому, що називаємо промисловими садами, але цю справу можна буде постійно поліпшувати і тим самим зробити садівництво поважною ділянкою не тільки сільськогосподарської продукції, але також сільськогосподарського промислу та експорту. Для орієнтації подаємо кількість дерев та збір овочів за один з останніх років (1935):

Кількість дерев	Збір овочів	у соти
Яблуні	829.715	92.685
Груші	148.338	15.341
Черешні	83.115	5.938
Вишні	28.074	1.757
Сливи	1.038.366	73.222
Морелі	26.926	1.062
Грушквині	19.502	528
Золосі горіхи	108.792	6.560
	2.282.828	197.093

З цього бачимо, що Карпатська Україна — це край передовсім сливок і яблунь. Груші та волоські горіхи стоять щойно на дальшому місці, таксамо як черешні. Зате треба звернути увагу на те, що там розводять уже поважно сади морель та бросквінь, які можна поширити також і в інших околицях, бо клімат півдня краю на це зовсім дозволяє. Якщо йде про збір, то він не виказує, що правда, великих чисел, однак рік за який його подаємо, був роком недороду. Для порівняння скажемо, що галицько-волинські землі, які вдасятеро перевищують простором Карпатську Україну, мають 15.600.000 овочевих дерев, або тільки 6 × більше, а збирають пересічно коло 3 мільйонів сотнів овочів річно. Садівництво Карпатської України має всі природні та господарські основи розвитку, тому не сумніваємося, що й у цьому напрямку при аміненні умовинах праці покращання прийде скоро.

Південні схили і теплі річки дозволяють також на те, щоб плекати виноград. Очевидно, що виноградарство не могло там ще добре розвинути, але все ж таки воно стало на півдні краю поважним джерелом сільськогосподар-

ського доходу. Вся площа виноградів (1936) займає 4.411 га, а випродукованого винограду витиснено в тому році 216.511 гектолітрів мочу, що робить 51,7 гектолітрів з гектара. З цього вироблено загалом 194.587 гектолітрів вина, в тому 23.406 гектолітрів червоного та 171.181 гектолітрів білого. Це робить з одного гектара виноградів 46,4 гектолітрів вина.

Важною ділянкою сільськогосподарської продукції є також тютюн. Його плекало в Карпатській Україні (1935) 1636 паянаторів, що uprawляли 3.133 га рілля під ним та зібрали 2.192.515 кг. тютюну, що дає 700 кг. з гектара. Для порівняння подаємо, що на галицько-волинських землях є 47.604 паянаторів тютюну, які uprawляють під ним 3.589 га поля. З цього видно, що площини під тютюном є у нас і там майже рівні, однак врожай у Галичині вищий, бо з гектара доходять у пересічі до 1.700 кг. Добре підсоння та інші природні умовини дають надію, що uprawa тютюну в Карпатській Україні поширяться і цим край унезалежниться бодай частинно від дорогого імпорту зовні.

Пасічництво розвинене там також. Начислюють там (1935) 4.000 пасічників, що мали разом 21.224 пнів та зібрали 1.320 сотнів меду і 92 сотнари воску. Це все небагато, однак добрі основи вже покладені, тож і за дальшого розвитку не тяжко.

Важну роль в господарстві краю відіграє годівля різних родів тварин. Основою доходу і багатства на підгір'ю і в горах є плекання рогатої худоби та овець, у дальший черг безрог. Про кількість худоби кажуть отсі числа:

штук	на 100 га	на 100 мешк.
Рогата худоба	199.607	32
Безроги	83.892	13
Кови	63.200	8
Вівці	101.240	15
Кози	10.720	—
Дріб	400.000	—

Отже передове місце займає рогата худоба, по ній вівці та безроги. Це зв'язане з великою кількістю пасинних пнів, що є під пасовиськами, полонинами та сіножатами. Бо майже 2/3 краю можна назвати годівельним, а 1/3 збіжжівним районом.

Відносини під цим оглядом на Карпатській Україні ріжняться небагато від наших підгірських околиць. При цьому треба підкреслити, що якість годівельного матеріалу на Карпатській Україні досить висока, чого наслідком є те, що худобу, вівці, та безроги, головном їх м'ясо, вивозили досі масово в різні околиці Чехословаччини.

Переглядаючи цілість сільського господарства Карпатської України, треба ствердити, що при дальшому розвитку збіжжівної продукції вона може стати вистарчална для населення. Коли порівняємо рік 1920 з роком 1932, то за той час населення Карпатської України зросло на 24,91% а збір пшениці та жита зріс на 33,07%. З цього виходить, що покращання збіжжівної продукції поступаве скоріше, як зріст населення. Але крім загальної кількості краших родів збіжжя, як нпр. пшениці, зростає постійно також збір з однієї площі, який у роках 1920—1932 піднісся ось-як:

Рід збіжжя	Збір з 1 га у соти
Пшениця озима	1,0
Пшениця кра	2,0
Жито	3,6
Ячмінь озимий	1,4
Ячмінь ярий	2,8
Овес	1,7
У пересічі	2,2 соти

Отже продукція в сільському господарстві Карпатської України зростає і це свідчить про зріст хліборобської культури загалом. Нема сумніву, що він буде ще більший, коли цією продукцією буде порякувати власний уряд.

У годівельній ділянці Карпатська Україна є і буде експортером, що дасть напевно поважні основи до активності торговельного господарства країни. Також інші ділянки сільського господарства, як садівництво та городництво, зокрема виноградарство, в майбутньому розвинутих напевно ще краще.

Д-р Енген Храпливий.

Перевози: МЕБЛІВ, ТОВАРІВ,
МОЖЛИВОСТІ ТРАНСПОРТИ СА-
МОХОДАМИ, магазинування, ін-
касо. Фахова обслуга, МЕБЛЕВІ
ВОЗИ. 2103 1-8

Спеціальний-перевозова кооператива

Г А Р М А

Львів, Потоцького 11 а. Телефон: 111-21.

3 преси.

Преса про Карпатську Україну.

МАДЯРСЬКА НЕ ЗВАЖИТЬСЯ НА ВІЙНУ.

Всі політичні центри — так телефонують з Парижа до „Гоньки Варшавського“ з 18. п. м. — виключають можливість, щоб боротьба за нові кордони між Мадярщиною та чехословачсько-українською федерацією розвернулася у військовий зудар. Військові заходи Мадярщини мають значення демонстрації і ніхто не рахується з тим, щоб Мадярщина зважилася на війну. Так само мадярські диверси на Закарпатську Україну втихують з хвилиною, коли найдеться якийсь можливий компроміс. Також ніхто не передбачує, щоб цей прикордонний спір мав вирішувати нова конференція великодержав. Колиб краще було треба вишання Конференції Чотирьох, то радилиб про це не шефи держав, але їхні амбасадори.

Найправдоподібніше, що неважком знову зачнуться переговори між мадярами та словаками й українцями. Чуток про роземну роль Польщі не підтверджують. Іде дуже живий дипломатичний обмін думками в Римі та в Берліні, у Празі та в Будапешті, у Варшаві, Білгороді та в Бухаресті — одначе ціла та акція змагає до того, щоб приневолити обі сторони знову зачати мирні переговори. Здається, що це станеться уже цього тижня.

На Будапешт роблять натиск, щоб зменшив свої претенсії. Нема сумніву, що Будапешт змодифікується. На Прагу, щоб дещо додала Мадярщині. Найбільша трудність — це Карпатська Україна. На цьому відтинку відбувається тепер мирне суперництво Берліна та Риму. Рим з Варшавою підтримують Мадярщину, зате Берлін не схильний побишувати Мадярщину коштом українського Закарпаття. Мусоліні хотів би у Гітлера здисконтувати своє становище в часі вишлюсу Судетів, та Гітлер не думав дати собі вирвати з рук першества управляти відносини в наддунайському басейні. Очевидно, не можна припускати, щоб ця різниця поглядів захитала всю Берлін—Рим, одначе це ясно вказує на те, що інтереси обох держав у дунайським басейні йдуть різними шляхами. Найближчі дні покажуть, чи тримається рівновага ось, чи може — вплив Гітлера виявиться міцнішим.

Словаки пильно організуються, а карпатські українці настоюють у Празі, щоб вона дала їм сильну допомогу у прикордоннім конфлікті з мадярами.

ІТАЛЕЦЬ УГОВКУЄ МАДЯРІВ.

У римському часописі „Корієр Діпломатіко е Консоларе“ (ч. 370) появилася велика стаття п. Іскабата п. н. „Міхен — етап, а не ціль“. У цій статті чимало уваги присвячено Закарпатській Україні.

„Мешканці Підкарпатської Русі — читаємо там — це чисті українці, з власним етнічним, мовним, географічним обличчям. Отже справедливості необхідно вимагає, щоб цих людей не вкхотавно й не принесено в жертву підчас перебудови зменшеної Чехословаччини. Висловлюємо побажання, щоб наші приятелі мадяри не трималися хибного шляху, який викликав би назавжди нехтї до них Великої України, що неминуче займе колись першорядне місце в грі європейської політики.

На жаль — додає Іскабата — деякі малярські кола хочуть далі йти протоптаним шляхом і в тому часі, як Відень ось уже тиждень поширює через радіо вістки для українців Закарпаття та Великої України в чистій українській мові — з Будапешту поширюється мадярофільська агітація в „рутенському діалекті“ карпатських українців. Чехо-словако-українська держава, що формується як неутраляна, чотирьома державами забезпечена середушо-європейська сила, зможе спокійно рахувати на львівську приязнь та на дорогоцінне співробітництво Італії. Але необхідна умова для цього — повний розрив із Росією, як відомим елементом

Розв'язавши проблеми національностей б. Чехословаччини, необхідно якнайскорше підняти та залікідувати питання національностей тої другої мозаїчної держави, що зветься Росією. Інакше Європа не матиме мира.”

СТАНОВИЩЕ НІМЕЧЧИНИ: БЕЗ ПЛЕБІСЦИТУ!

„Д. К. Ц.“ з 19. жовтня приносить таку телеграму з Берліна:

„Справа малярсько-чеських переговорів, які після з'ясування 13. п. м. безпосередніх розмов ведуться на шляху Берліна та Риму, є, як здається, уже пересуджена в тім зміслі, що мадяри відстануть прикордонні області Чехословаччини, на яких є малярська більшість, але будуть приневолені зректися плебісциту на Словаччині та Карпатській Україні. Оскільки до 16. п. м. ще могло здаватися, що в якій посередництві між Прагою та Будапештом переможе Мусоліні і в такий спосіб конфлікт буде вирішений у користь Будапешту, то тепер все промовляє за тим, що перемога становище Гітлера.

Півофіційна берлінська агенція „Дер Дойче Дінст“ заявляє:

1) Уряд Німеччини вплинув на поміркування Будапешту та Праги. Треба признати правдивими чутки, що Гітлер назвав малярські домагання у розмові з б. прем'єром Мадярщини Даранієм недопускальними.

2) Німеччина не погоджується на нову конференцію чотирьох. Чехословачина й Мадярщина мають знову засісти до безпосередніх переговорів.

3) Німеччина стоїть на становищі, що найкращим способом полагодити конфлікт, є прийняти засаду, яку пристосували в чесько-німецьким спорі, а саме: Мадярщина має відстати прикордонні області з безсумнівно малярським населенням, але рівночасно мусить відкинути думку про плебісцит.

ФУТРА - РАГЛЯНИ - ВІЗИТОВІ УБРАННЯ

Новшехни Склад Одзєжи

Львів
Пасаж Миколая

Майбутній устрій союзиної держави

чехів, сл. ваків та закарпатських українців

У праських правих колах обговорюють наприймі майбутньої конституції Чехо-Словаччини. Згідно з одним з цих проєктів президента — що рівночасно був би прем'єром — вибраним у плебісциті. Крім нього належало б до центрального уряду 3 прем'єри (Чехії, Словаччини й Закарпаття) та 4 міністри: закордонних справ, оборони, скарбу та шляхів.

Кожний з 3-ох союзних країв мав би власний парламент, що делегував би до центрального парламенту кількох послів. Цей останній обирався би двічі в році.

З ПРАСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УСУВАЮТЬ ЛІВИ ЕЛЕМЕНТИ.

У пресі появилася вістка, що у праському міністерстві закордонних справ дідає до лівих особових змін. Уряд заявив, що ці інформації не зовсім правдиві, та що у цій справі зявиться небагом офіційний комунікат. З мого добре поінформованих кол заходило б, що заноситься на велику чистку з метою: ухвалити з міністерства урядовців, заангажованих у лівих партіях.

Розпарцелювали 60.000 гектарів землі.

В перших двох кварталах цього року приватна й урядова парцеляція та парцеляція військового осадництва обняла на території цілої Польщі 59.119,3 гектари землі.

В окремих воєводствах висліди парцеляції такі: у варшавським воєводстві 4.363,8 гектарів, у цьому парцеляції уряд. 559 гектарів; у лодзькому воєводстві 918 гект. (уряд. 101,8); у кельцьким 2.671,9 (165,3); у люблінським 7.374,6 (402,5); у білостоцьким 1.848,1 (438,7); у виленьським 4.272,8 (26,5); у новгородським 4.747 (135);

у поліським 5.737 (38,3); у волинським 3.921 (115,3); у тернопільським 2.782,7 (—); у ставропольським 260 (1,1); у ланьцківським 1.589 (—); у краківським 511,4 (—); у шльонським 27,1 (0,2); у познанським 5.179,8 (2.530,5); у поморським 12.554 (9.729,9).

Як виходило би з наведеного відомості, ніке поділено за парцеляційним „АВІ“ з 17 жовтня, парцеляції відбувається тепер головним чином у закінчених воєводствах Польщі.

КОМУНІКАТ НІМЕЦЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮРА.

Так само щоденник „Евр“ поширює пого-

Комунікат зазначає, що даліші провокаційні голоси можуть відкрито вплинути на взаємини Німеччини з Англією та Францією.

Британії.

Ці уваги прем'єра де Валери викликали велике враження в політичних колах Лондону.

Італійська преса підкреслює, що протифа-

— 0 —

Карло Гастетський це одна з найвизначніших постатей наукового соціалізму. Родом із Чехії, він ціле своє життя провів у Німеччині. Працюючи він на політичній полі у рядах німецької соціал-демократії та видав цілу низку праць і ділянки історичного матеріалізму. Він був

Коли Гітлер взяв у свої руки владу, Карло Кавтський виїхав з Німеччини до Відня, по аншлюсі виїхав до Парижа, описав до Амстердаму, де й помер. Покинув багато наукових та публіцистичних праць з ділянки економії, соціології та політики.

завало села магістра Вольського, що етихомірюють
розвиток деревної системи, з отриманням златом «Паси-
верона», що має відому естетичну рослину з великими
етіхомірюючими прикметами Пасифіка (Квіт Хри-
стофора Мухи). Можна дізнати у всіх антиках і доре-
під. Вирізня: Магістр Е. Вольський, Варшави, За-
ста 14, аласний відеа у Лявоні.

В неділю 10. жовтня ц. р. відбулися одночасно в Ужгороді та в Мукачеві в год. 10-й першодумним являчаві маніфестаційні збори обох Рад: Першої Української Національної Центральної Ради і Руської Центральної Ради під гаслом: «за владу, за єдність і незалежність Карпатської України». На обох зборах приюджали члени першого уряду автономної Карпатської України. В маніфестаційних зборах взяли участь неспрогадані маси навісників у національних одностроях, молодь і дорослі відвідали на пл. Корітєвича, в Мукачеві на пл. Сокола. Маніфестаційні збори, що відбулися в єдиному ладі закінчилися відспіванням національних гімнів.

Видів Центрального Т-на „Прогріта“ в Ужгороді за п'ятидесяти години д-ра Ю. Брашайка, секретаря Степана Ключурика видав пламенну відозву до просвітців і всього українського народу за Карпатами у зв'язку зі створенням першого уряду автономної Карпатської України. Велика наша радість, читаємо у відозві, що відгукнулися усі діла нашої Карпатської України: перебрали ми всі до своїх рук. Тішимось! Маємо всі права тішитися! Але одночасно починаємо нашу народну, національну будівничу працю. Будемо лише те мати, що собі самі запрашуємо. Тому виконуйте всі постанови свого народнього з'їзду! Не вірте ніким вісткам і чулкам та наклепам, що викликають у нас невдоволення до нашого найвищого і найдорожчого народнього уряду в Ужгороді. — Відозва кінчиться покликом до просвіти, щоб відватукували величаво самоостійність Карпатської України.

СОЯМОВІ СУБВЕНЦІЇ

На своєму засіданні з 17-го жовтня галицький зр. (постіяна допомога), драма і комедія 10.000 зр. відповідні артистичним вимогам 30 представлень Руської! 6.000 зр. При тім замілю виділ краєвий пошлу похвалу для розвою сцани руської, жіноча школа сестер Василінок з Яворові 500 зр. допомогу постігую; "Часопіс Шкільна" 500 зр. допомогу "Прогісвіт" 1.000 зр., руська бурса в Стрию 100 зр., руська бурса в Тернополі 100 зр., руська бурса в Станіславіві 300 зр., Історичний Бібліотеч Руський 500 зр., бурсі св. Миколая в Перемишлі 100 зр., бурсі Руського Педагогічного Товариства у Львові 150 зр., Академічному Братству у Львові 200 зр., бурсі руській в Дорогобичі 100 зр.

«Яке величаво було прийняття Цісря Імільгельма в Італі! моїна ановити з того, що сказав один достойний з оруженниці Цісря до корреспондента «Ита-Фрае Прессе». Від 1867 р. — назав він — був я на ріжних торжествах, від як величавого, що сарден-ного прийняття, як в Римі! І Неаполі, я ще ніде не видіа особливо, щоб так почасті віддавано колінебууді Гогенцолернові. Цісар захоплюючи прийняття в Італі!»

Вельми цікаву вістку одержала „Польніше Норспондентц“ з Риму про те, як там глядять на виглошені монархами тоясті і взагалі на делні поодинові сцени з церемонії даірської. Отже з тей обставини, що цісар виглосив тояст по німецьки, а залічків по італійськи, а не по французьки, як то зачянож доє бувало між монархами, що не говорять тою самою бесідою, вносять, що тим зазначили монархи, що бесіда французька перестала бути даірською і дипломатичною.“

Цього року був там конкурс на гарні жінки, а на другий рік має бути оголошений конкурс на мужчин. Найкращий мужчина одержить нагороду і від 70. року життя річну пенсію. Мужчин судити будуть очевидні жінки.

В Шіаго один батько замість надати своїм дітям імена, понумерував їх, а причину подав таку, що діти, як доростуть, зазвичайно незадоволені зі своїх імен і пізніше доберуть собі самі імена, які схотять.

Іні від Попраду по Тису і взяли до тяжкої просвітнянської праці.

Командит військових сил Карпатської України і Словаччини ген. Прхала в Кошицях видав відозву до населення того змісту, що військо готове кожної хвилини боронити кордонів держави. Армії не розпустає до дому до того часу, доки кордони не будуть забезпечені. Ми добре підготовлені — кінчиться відозва — і готові до останньої людини боронити границі ковою.

В боротьбі з диверсійними ватагами, що перейшли на Карпатську Україну з Мадярищини згинув у ліску біля Берегова жандарм Андрій Риган, родом з Дубриича, член „Січі" і „Просвіти", ширій український патріот. Риган зранили диверсанти зі скорострілу в ногу. Описів підійшов до нього маляр і добив його істрілом з револьвера в чоло. Потім ще й ограбив убитого героя, забравши в нього 600 чеських корон, годинник, книжку та ще інші дрібні речі. Про героїську смерть Андрія Ригана повідомила команда жандармерії клесидрами в українській і чеській мові. Студенти повідомили про це українську околицю. Тому перед краєвою командою жандармерії з'являлось до 5.000 народу, щоб віддати останню честь героєві за річки Підкарпаття. Панахиду відправив протоігумен оо. Василіян о. Булик. Зореслав і проф. о. Кирило Федешеш, який ангодосия жалібну промову. Від команди похід рушили на стибю. Наперелі йшла військова оркестра, почесні чети війська, жандармерія та поліція. Військо несло мішці: від аланд з жовто-лакитною лентою, вінець команди жандармерії в державних барвах, вінець Народної Ради, Просвіти, приятелів, роднин — все а жовто-лакитними лентами. Дівчата принесли китині вітіння. На стайці прощав героя від закарпатсько-української влади державний секретар о. августин Волошин. За ним попрощав його командант полк. Віт, штаб. капітан Байтлер, коісар політичної управи д-р Горзо і від українського громадянства д-р Росоха.

Коли люди йдуть поза голос рідних дзвонів.

Манчестер, у вересні 1938.

Англія належить до небагатих країн із найдорожчою валютою та найвищою життєвою ціною населення. Фізичний кваліфікований робітник живе тут безумовно краще, як у нас пересічний професор чи урядовець. Матеріальні умовини наших емігрантів у Манчестері не творять під цим оглядом винятку. По деяких країнах Європи українську еміграцію трактують як дешеву чорноробочу силу, що має скромні життєві вимоги і виконає за половину ціни ту саму роботу, що місцевий робітник. Тут робітника чужинця трактують працевластці так само як і англійського робітника.

З парохом української греко-католицької місії у Франції, що запрошений громадою приїхав на короткий побит, відвідує манчестерських українців. Майже всі українські родини згуртовані в одній ділянці, де є їх клуб. Де-хто мешкає на годину їзди від клубу, але це не перешкоджає їм їздити туди не раз і тричі в тиждень.

Кожна родина має свій власний „гом“ — одноповерховий будинок, винятний за пересічну ціну одного фунта в тиждень. На першому поверсі — спальня і лазничка, в партері салон, їдальня, кухня і т. зв. „родинна кімната“, де цілий рік горить на ватрані вогонь. Часто при будинку город і ярд (подвір'я). Уладження хати дуже вигідне, хоч досить стандартне. В кожному салоні побачите гарнітур з таких самих клубових фотелів і канапи та великий радіоприймач. Майже в кожній хаті п'яніно.

Всі ті люди заняті переважно в конфекційному промислі. Багато з них важко назвати робітниками в звичайному розумінні слова, бо працюють вони як шефи власних робітничих дружин. Є вони неначе самостійними підприємцями у фабриці з правом видаювати і приймати робітників на власний рахунок. Очевидно, тільки здібний і непересічний кваліфікований робітник авансує на таке становище.

Підчас моїх відвідів в одній з копалень вугілля в Серві біля Лісжу-я запитав був директора копалень, якої національності робітники мають у бельгійських копальнях найкращу опіку.

— Українці і рутени з Підкарпатської Русі — була його дослівна відповідь. — Поляки, серби, хорвати ніколи в нас не загірють місця дошче, ніж місця два-три. Українці, на мою думку, це найчесніші, найсолідніші та найсовісніші робітники, яких я колинебудь стрічав.

Інший автентичний факт: одим із землевласників у північній Франції не приймає до праці ніяких інших робітників, як тільки українців, бо — як він каже — він тільки до українців може мати довіру.

Чоловік недоцінює або перецінює себе так само, як його недоцінює або перецінює ворог. Треба швидко переїхатися по далеких „нейтральних“ країнах, щоб спокійно і гордо освідомити собі, чого ми варті, діяльшись на життя наших емігрантів і відношення чужинців до них.

Той уступ можна би продовжувати, показуючи пальцем на тих з нас, що в найбільш несприятливих умовах здобували собі високу освіту за кордоном і дійшли до високих та впливових становищ серед чужих народів (не маючи змоги вертатися до краю). Ось свіжий приклад: інж. Л. Улісакі, що ще перед роком жив у зовсім невеликих умовах, і, адалося, без ніяких вигадів на майбутнє, є сьогодні добре платним асистентом в університеті у тій самій Бельгії, що нарікає на надпродукцію своєї власної інтелігенції.

Кілько разів ми чули вже запити чужинців, мало поінформованих про українську проблему:

— Чи ваш нарід є вже настільки зрілий, щоб сам з пожитком господарювати на своїй етнографічній території? Ваш край такий занебанний!

Я вірю, що історія дасть ще тим усім скептиками змогу перекозатися, що кілька літ свобідного життя і розквіт на тих „занедбаних“ землях будуть зовсім вистарчали, щоб до непізнання змінити їхні обличчя.

І коли дивимося на тих манчестерських українців, що малими дітьми босоніж бігали довкола бланх батьківських хат там у краю і за довгі роки невиспущої праці й характерності створили собі і цупко держать тут на далекій чужині стосімчасну громаду, якої не було

нікося і найкультурише товариство, я не можу вірити, що нарід з такими вартостями буде завжди предметом, а не підметом історії.

Голова Громади інформує мене про історію української колонії в Манчестері.

Перший українець приїхав сюди ще в 1889 році. У 1907 р. було вже к. 100 українців у Манчестері, найбільше з Білого Камня (золочівськ. пов.), решта з Підяркова (лівівський повіт), Сасова, Хильчич і Бужка (золоч. пов.). Всі вони були в середнім і молодім віці. Дехто приїжджав з родиною. Не були вони зорганізовані і сходилися тільки в церкві, спільній для литовців та українців. Парохом був о. Фольтон, німець, богослуження в римо-католицькому обряді.

Еміграція прибувала до 1912 р. Тоді було в Манчестері більше ніж дві сотки українців. У 1912 р. люди, що тут подорожували, почали емігрувати до Америки й Канади, або верталися до краю. Переважала мужеська еміграція, женилися, поза дуже малими винятками, з українками.

В 1914 р. було 180 наших людей у Манчестері. На той рік припадають початки організаційної роботи. Шойно в 1919 р. дають вони конкретний вислід у виді Української Самопомічної Організації, створеної головно заходами п. Лисньовського. Поведено також просвітну працю і

наладиано зв'язок з Українською Місією в Львові.

У 1922 р. перестала існувати Самопомічна Організація. Не було порозуміння на таї уділявання позичок та запомог і частина членів, що вважали себе русинами, ремітувала проти назви „Україна“, український.

Знову кілька літ національне життя емігрантів обмежувалося до приватних взаємин. Аж у 1929 р. головно завдяки гарячим патрістичним промовам сквастра Подільського, що приїхав з українською делегацією на Джемборі в Біркенгед, зорганізовано Громаду. За той час перейшли еволюцію на свідомих українців також і ті наші емігранти, що до того часу вперто держалися назви „русини“. Громада з міськи об'єднала 96% українського елементу в Манчестері. Знайдено льокаль на клуб, заведено школу, за-пренумеровано часописи з Америки.

Тепер усі манчестерські українці об'єднані в Громаді.

В 1921 р. задержався на два дні між манчестерськими українцями митрополит Шептицький по дорозі до Америки. В 1932 р. приїжджав відкрити манчестерську Громаду єп. Чарваскі. У тому році Громада дістала свого постійного духовного опікуна о. Боского.

Я нарочно навіз тут коротку історію Української Громади в Манчестері. Процес її організаційного зростання та кристалізації національної свідомості був аналогічний до процесу серед народних мас у краю. Роки визвольної боротьби мали в тому процесі величезне значіння. Те саме порівняння можна приворожити і до загалу нашої еміграції, розкинутої по широким світі

Ж. Прохниць.

Володимир Лукич Левицький.

(Посмертний спомин).

Дня 6. жовтня ц. р. помер у Винниках коло Львова Володимир Лукич Левицький у 83-му році життя. Над свіжою могилою подало „Діло“ в числі з 8. ц. м. ширшу згадку про Покійного, як людину чистого характеру і невтомого громадянського діяча.

Відчуваю потребу докладніше навітати діяльність Володимира Лукича Левицького, котре я ближче знав від його молодих літ, щоб зобразити життя одного з небагатьох діячів нашого національного відродження, що кляли основи під розвиток національного життя.

Володимир Левицький був сином о. Луки Левицького, пароха в Белзці, золочівського півіту, та живив по батькові прізвища: Лукич і на перших своїх письменницьких творах підписувався: Василь Лукич.

У вищій гімназії в Бережанах належав до „Громади“ свідоміших учеників разом зі своїми найближчими товаришами: Іваном Копертинським, Петром Медвецьким, Адамом Струмінським, Созонтом Залузьким і Володимиром Іваком.

В часі університетських студій він обстоював необхідну потребу перевести окрему організацію українського студентства, щоб сепаруватися від русофілії і самостійно працювати. Тоді наша молодь перевела перший процес національної сепарації поміж студентами львівського університету. Ми виступили зі студентського товариства „Академічний Кругок“ у Львові та зорганізувалися в окремому студентському товаристві: „Академічне Братство“. У цій роботі Володимир Лукич Левицький брав участь з кінцем сімдесятих років минулого століття (1878—1880).

Ще заки снічив був правничі студії у львівському університеті, почав був свою громадянську діяльність як письменник і ставав де роботу там, де бачив доконечну потребу праці. Він став редактором перших популярних календарів „Прогреси“ (1880—1885) календар „Прогреси“ на рік переступний 1880; календар Товариства „Прогреси“ на рік звичайний 1881, уложив Василь Лукич і т. д. Ці календарі були свого часу першими популярними книжечками, що дійсно приєднували зпоміж сільського народу членів „Прогреси“, яка просвічувала маси та вчила їх, як живуть люди на світі та як нам треба жити, щоб стати культурним народом.

В році 1885. видали Володимир Лукич Левицький і Юліан з Семигенова Сельський: „Великий Правотар Домовий“ або всім приступне пояснення, як кожний при правних грамотах має передовсім сам себе заступати з повною правною силою. Цю свою цілью присвятили

оба автори Товариству „Прогреси“ та відінали у передньому слові до всього українського народу ось так: „Приймай же свого рідного Руського Правотаря Домового з такою ширістю і з таким серцем, з якою ширістю і з тим серцем ми над ним працювали і його до тебе внісемо. Приймаючи, суди його з любов'ю, бо тільки безгранична любов до тебе його зкохала“.

Описав, у 1886 р., видав Володимир Лукич Левицький у Стрию літературний збірник „Загра“ та був помічний в організуванні широго жіноцтва, що його започаткувала була Нина Кобринська.

У 1887. р. він видав книжку про Угорську Русь, її розвій і сучасний стан, в котрій навіз на наших братів за Карпатами, нагадав їм як Угорська Русь жила краще, ніж ми в Галичині, і як Маркіян Шапкевич з р. 1837. уложив „Русалкою Дністровою“ на Угорщину, щоб та її видати на Божий світ; далі вказав туди занепад наших братів під мадлярською владою і підніс гасло порятунку для наших братів в Закарпатті.

Відтак редагував при Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові (1890—1896) „Дорі“, часопис для українських родин, щоб в тегітентні кола нашого громадянства працювати до української книжки й української зети та справжньої української національної ідеології.

Вкінці віддається Володимир Лукич Левицький у Винниках під Львовом, де став вперем, практичний громадянський робіт, просвітит та організаційний і як ідейний громадянин українець, добре тут заслужився. У Винниках ставу величавий пам'ятник Тараса Шевченка просвітний дім, кооперативні установи та віднілось українське життя в повіті під Львовом.

Та Володимир Лукич Левицький був також у Львові добре знаний, бо й тут він працював у наших центральних установах як ідейний член Наукового Товариства ім. Шевченка, представник Надзвірної Ради Центрального Кооперативного Банку (1920—1922), голова Товариства Прихильників Національного Музею і інших. Тому відчине українське громадянство у Львові й у Винниках ушанувало його пам'ять у 30-ліття громадянської праці в Україні.

Помер Лукич у своїй домі у Львові і кавав поховати себе у Львові на Личаківському цвинтарі, побіч своєї дружини Софії з Гродна.

Це було життя, що стелилось широким ботю до рідного народу і його землі та широким пам'ятні діла, що ведуть до визволення нації.

Д-р Костя Левицький

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

„КРИНИЦЯ”

на 1939 рік.

Мала настільна книга кожного інтелектуала у його праці, Преблагий зміст - велика інформаційна частина.
 300 стр. друку.
НОВИНА! Замість дотеперішнього календарію має щогорічна „Криниця” Календар-термінар
тжжевий записник таким потрібний кожному у його званні.
ЦІНА тільки 1-50 зол.
 Замовляйте: Видавництво „ДІЛО”, Львів, Ринок 10.
 Купуйте у всіх книгарнях і продавцях часописів.

Чи ви
вже
маєте
???
???

Політична бійка довкола українців.

Німецький соц.-демократичний часопис у Швайцарії „Бернер Таґвахт” обговорює діяльність секретаря конгресу національних меншин д-ра Курта Гребе, що був послом до варшавського союму, а тепер має перебувати у швайцарському Берні, та вже його ось такими „ревелями” з діяльністю української еміграції:

Іспірований Берліном. Разом з К. Гребе приїхав до Швайцарії представник українців, щоб відбутися конференцію з головним публіцистом „Бунду” Келлером. Келлер признався до цієї конференції та заявив, що представник українців приїхав з Гребе отворто та льонильно. Одначе „Бернер Таґвахт” думав, що український представник приїхав під прибраним назвищем та на паспорт „Гештапо”. Соціал-демократи, воюючи з третьою Німеччиною, бють по українцях. Пише про це варшавський „Нови Дзенік”

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР У РИМІ.

Італійський уряд погодився, щоб французьким амбасадором у Римі замінився Франсуа Понсе.

ХТО БУДЕ ІТАЛІЙСЬКИМ АМБАСАДОРОМ У ПАРИЖІ?

Рівночасно Італійський уряд звернувся до французького по затвердженні нового амбасадора, що його вишлють до Парижа. Буде це мабуть теперішній амбасадор у Буенос Аїрес Гаріла.

По широкому світі.

Французький міністр закордонних справ Бонне відложив свій візид до Туреччини.

Міжнародна комісія для евакуації добровольців в Іспанії вже увійшла в контакт з берсьонським урядом та військовими колами.

У французькій західній Африці вибухли заворушення. Французька правниця домагаться димісії тамошнього губернатора, приятеля Блюма.

Іспанська національна летунська ескадра скинула 50 бомб на пристань у Сагунті

Ділом ушануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТІ! Ш. Передплатники просямо вирівняти залежності, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла”. Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок щомісяця даром одну прагарию і вартісну книжку величчю від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла” складає за рік Бібліотеку „Діла” з 12

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, конвенції, вліччя, товаришські сходина, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла”.

— Конфіскація „Діла”. Вчорашнє (231) число „Діла” підпало конфіскації за цілу передову статтю. Конфіскації підпало теж 230 число „Діла” з 16. ц. м. за один уступ у статті п. н. „Карпатська Україна в історії” та за одне речення в новинці п. н. „Львівська молодь”.

— З нинішнім числом „Діла” (232) розсилаємо нашим точним передплатникам черговий, за місяць вересень, преміальний додаток: Дарія Ярославська „Полни під ногами”, повість. Хто не прислав оплати порта на цю книжку, нехай долучить її до найближчої передплати разом із новими 25 сотниками на порт настушної книжки. Реклямації щодо цієї книжки Адміністрація бере під увагу тільки до 14 днів.

— Надзвичайні сходина адвокатів львівської округи С. У. А. у справі оборони прав української мови на терені Окружної Адвокатської Ради відбудуться в середу 19. жовтня ц. р. з год. 7. ввечерю у домі С. У. А. при вул. Костюшка ч. 5 (Центробанк). Присильність усіх членів СУА на цих сходинах з уваги на надзвичайну вагу підвищили справи обовязкова.

— В час прийиції — шийте тільки пастеризоване молоко „Маслосоюзу”. Його продають у пакетилах 1 на міру, при чому ціла пастеризованого молока на міру не є підвищена.

— Перегляд усіх масних справ дає перший збиток нової кухоньської книжки „Українська кухня” видання „Новой Хати”. Авторка цієї книжки п. Ольга Ліщинська є абсолютною господарського семінара в Оттербах. Гор. Австрія. Перший збиток облімає 198 приписів, аладжених на основі найновіших засад відживня.

Контингенти для нових адвокатів.

Начальна Адвокатська Рада рішила устійковати контингент для нових адвокатів кожного півроку на основі конкретних даних про число адвокатських кандидатів і аплікантів. Перший контингент для нових адвокатів устійкована Начальна Адвокатська Рада на час до 31. грудня ц. р. Іспити адвокатських і судових аплікантів повинні відбуватися кожного півроку в першій чвертьрічці. Нові контингенти визначувати-

ме Начальна Адвокатська Рада в першій місяці другого чвертьріччя кожного півроку, себто у квітні і жовтні. Начальна Адвокатська Рада звернулася до міністра справедливости, щоб не визначувал контингентів для нових адвокатів у деяких округах запевняючи, що сама буде випускати на листи адвокатів у виняткових випадках особи, які мають відповідні кваліфікації.

Пежежа архіву комуністичної партії в Харкові.

У Харкові згорів архів партійної організації. Вияклося, що це підпалили його „старі комуністи”, які намагалися цим способом зни-

шити матеріял про їх давнішу діяльність, бо боялися нового процесу. Арештовано чимало партійних достойників. (АТЕ).

Президент Туреччини хорий.

Турецький президент Кемаль хорий від довшого часу; в неділю в год. 14. стан його здоров'я погіршився. В понеділок здоров'я

президента трохи поправилось, але його нерви і дальше не в порядку.

В обличчі щастя.

Коли щастя впаде несподівано на людину — воно його приголомшує й запаморочує немов сильний напикот. Звідтіля і відомі слова пилий щастям — божество ві щастя...

Радісні зворушення бувають різні, одначе без сумніву найбільші переживання дає людині вигальний і багатий прилив готівки. В таких випадках люди реагують різно, а деякі, наприклад, не дуже „отріскані з фортуною” у пазухи щастя ведуть себе просто неприродно, а то й дивачно.

Цікаві і повні гумору вияви помічаємо в людей, яким припадає льотерійна вигра: не можуть бути одна з найбільших — навіть серйозна, яка не перевищує кілька тисяч золотих на п'ятку.

Ось кілька прикладів:

Було це в серпні ц. р. Пан К., урядовець, людина поважна й олована, викликав у трамваї бешкет.

Одного дня, як звичайно вертався з бюро, де працював вкопчик кольпортер часописів з друком:

— Вістники... табеля льотер...!

Пан К. купив часопис, розгорнув його і почав читати. Проти нього сиділа якась огрядна пані і з великою увагою вдивлялася в лице пана К. і жалко кризь думку не пройшло й, що ця поважна людина може бути здібна до того, що саме сталося. Пан К. прочитавши часопис, мовчки його вчистеро і — зовсім спокійно — спуска до кишені. Нагло закричав:

— Гоп, гоп! Ура! Урахаа!

І зловивши перестрашену огрядну паню в танки почав її анціловувати.

В трамваї скінчився рух, заколот. Пані о-бурилася і почала клакати на поміч поліцію. Її жалючі слова висиналися. Пан К. був влас-

ником цілого льосу Державної Льотерії і саме на його число впало сто тисяч золотих. Це виснаження розхмарило насуспені й ображені лиця пасажирів, а огрядна пані навіть вдоволено усміхнулася. Ба, навіть від того часу зустрічали її разом із паном К.

Навпаки, одна служниця зовсім інакше реагувала. Маруси виявила аж забагато спокою. На її п'ятку впало двадцять тисяч золотих. Відібравши гроші, Маруса з подиву гідним споком завила гроші в хустину і сховала їх на дні скрині. На велике здивування своїх хлібodawців Маруса не кинула служби. Якийспокійніше вказала прятати.

— Що-ж це Маруси робить? — здивувалася пані дому — чи ти не мавш чого кращого до роботи, не мавш інших панив?

— Вачите, пані, я так собі уложила цілу цю справу: — відповіла спокійно — вислажу у вас до кінця року, а щойно потім вернуся на село і купую господарство.

Саме так і сталося. Маруси не тільки купила господарство, але невдовзі виїхала заміж і досі має повагу в селі.

Один молодеш виграшив більшу суму, два дні шибав по місті самоходами. Його приятелі порадили, щоб купив собі вигідну, чотирициліндрову лімузину.

Різно ведуть себе люди, оскіяні щастям і неодин питає себе:

— Цікаве, що я зробив би, довідавшись про вигра?

Все це правда, але щоб випробувати свої нерви, треба пам'ятати про найважливішу річ: засобитися в льос. З цим треба поспішитися, бо тягнення першої класи починається вже в найближчу середу.

СТЕФАНІЯ З ЛАВРІВСЬКИХ ПОГОРЕВІВА
дружина о. Петра Погорельського, пароха в Су-
ні Великій к. Самбора, померла 15. жовт.
р. в 68 році життя, по довгій такий хвор.
Хорон відбувся у кінторок 18. жовт. в Су-
ні Великій. В. Іа ПІІ

